

Rajko Cerović
Otimanje države
*Fragmenti crnogorske identitetske
i državne drame*

Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske /
Disput

Zagreb, 2022.

SADRŽAJ

Umjesto uvoda	9
Duboki tragovi	15
Sve crnogorske krivice	22
Razbijanje predrasuda o identitetu	27
Živjeti sa hipokrizijom	31
Rezultati poživinčenja	38
Koja je to vojska Republike Srpske?	42
Daleko od razuma	45
Zastava	48
Dobrodošli ujedinitelji	51
Čudesna čuda	54
Dosta više	57
Značajni kulturni događaj bez odjeka	61
Opsesija zluradošću	66
Dan kada su Crnogorci postali budale	69
Himna i kažnjavanje	72
Proslava godišnjice krvavog prisajedinjenja	75
Ko je zaista kriv?	78
Hram	82

Igrale se delije	87
Dobro uvježbana predstava	91
Nije uvijek svako beransko maslo za Ramazana	95
Zadovoljstvo samouveličavanja	99
Ko kome otima i zašto?	103
Korijeni današnjeg crnogorskog zla	105
Čežnja za mitinzima iz devedesetih	108
Jedan jedini put	111
Izbori i njihove posljedice	114
Čije, zaista, nasljeđe?	117
Bal pod maskama	120
Neizbrisivi tragovi prošlosti	123
Najzbrkastija zbrka	126
Da li je EU definitivno zažmurila na stalne imperijalne srpske apetite prema Crnoj Gori?	129
Ćeraćemo se još	133
Zamke pervertitstva	136
Kuknjava kao obavezni uvod	140
Zastide!	143
Puzajući fašizam	146
Otvoreno pismo delegaciji crnogorskih Srba koji su bili kod Vučića	151
Odakle da počnem?	154
Ciganska posla	157
Draga lica	160
Kolo se odavno zaigralo	164
Špijunske i druge igre	169
Obezluđivanje, to jest dehumanizacija kao cilj	172
Zlo u punoj akciji	175
Kraj jednog besmisla	178

Istorijska greška, ali čija?	181
Blagoslovena beslovesnost	185
Čobanska logika	188
Ipak definitivan odlazak	191
Istorijski opravdane veze	194
Kraj fašističkog divljanja	197
Izdaja na djelu	200
Pravi kraj Jokovićeve ere	203
Pod svemoćnim oklopom kosovskog mita	206
Duboki su korijeni evropske hipokrizije	209
Moj Dritane, jabuko sa grane	212
Opet ambasade?	215
Da je, ali nije	218
Da li znamo za jadicu?	220
Čudo nevideno	222
Naprijed u građanski rat?	225
Diktatorstvo, prostakluk i očigledna izdaja	228
Dupla izdaja i Pirova pobjeda	231
Zločin iz osjećaja inferiornosti	234
Sitnice koje su nas davno obilježile	237
Mnogo Srba, a malo resora	241
Neću svoju državu	244
O autoru	251

UMJESTO UVODA

Poslije dramatičnog raspada Jugoslavije i konačnog sloma srpske imperijalne ofanzive usmjerene na nekoliko Srbiji susjednih naroda i njihovih teritorija, samim krajem dvadesetog vijeka i početkom novog milenijuma nastupio je period mira, ali dramatični raspad bivše zajedničke države nije, naravno, prošao bez odgovarajućih posljedica – pored ostalog, i krvavog građanskog rata, koji je trajao od devedesetih godina do kraja vijeka.

Najlakše je iz jugoslovenskih ratnih trauma izašla Slovenija, koja nije dopustila ni namjeravani osvajački rat Jugoslovenske narodne armije, a još manje građanski rat na svojoj teritoriji. Svu težinu rata za teritorije, ili Veliku Srbiju, brojnim ljudskim žrtvama i dramatičnim razaranjem podnijele su dvije bivše republike iz sastava jugoslovenske federacije Hrvatska i Bosna i Hercegovina. Crna Gora, budući da su je beogradski stratezi unaprijed uplanirali kao predstojeći dio velike ili jedinstvene Srbije, pridružujući se ratnoj strategiji Slobodana Miloševića i vrha JNA, izbjegla je žrtve i razaranja na vlastitoj teritoriji, a sa svoje strane, što hotimično, što nevoljno, doprinijela je ukupnoj zbirci ratnih zločina izvršenih prema nesrpskim narodima na dijelu bivše zajedničke države.

Slijepo slijedeći srpsko rukovodstvo, Crna Gora je sve više gubila vlastiti subjektivitet i nekada potvrđeni moralni ugled. Pojava slobodarskog Liberalnog saveza, kao nesumnjiv znak postojanja nacionalne svijesti Crnogoraca i najvećeg dijela građana Crne Gore, naišla je na energični otpor vladajuće Demokratske partije socijalista i njenog lidera Mila Đukanovića, koji je znatno kasnije, krajem devedesetih godina, konačno shvatio da mu bivša energija Liberalnog saveza uz ranije glupo potcijenjivanu procrnogorsku inteligenciju, predstavlja ključno pogonsko gorivo za emancipatorski poduhvat oslobađanja od tutorstva Slobodana Miloševića i hod ka planiranoj nezavisnoj državi.

Vješto manevrišući, naravno uz pomoć dijela zapadnih saveznika i prijatelja, Đukanović je uspio da uglavnom sačuva Crnu Goru od NATO bombardovanja 2000. godine i da još nevoljnim pristankom na zajedničku državu Crne Gore sa Srbijom izvojuje pravo Crne Gore na referendum o nezavisnosti po isteku dogovorenog trogodišnjeg perioda. Đukanović je, uporno insistirajući na predviđenom referendumu o nezavisnosti mimo drugih crnogorskih rukovodilaca tipa Momira Bulatovića ili Svetozara Marovića, koji se ne biše mogli oduprijeti Solaninom, odnosno evropskom pritisku, progutao i nedemokratski uslov za referendum po kojem je traženo da umjesto natpolovične većine tek procenat od 55% izašlih bude dovoljan za uspjeh.

Referendum je mimo mnogih očekivanja i skepticizama uspio.

Sve o čemu je riječ do sada u ovom uvodnom tekstu više je nego poznato potencijalnom čitaocu. Ono što zaista nije poznato, ili svakako nije u dovoljnoj mjeri, odnosi se na burni crnogorski postreferendumski period u kome je osvetnički bijes Srbije zbog osvojene crnogorske nezavisnosti iz godine u godinu, da ne kažemo iz dana u dan, sve više rastao. U Srbiji jednostavno gotovo niko nije vjerovao u pozitivan ishod crnogorskog referenduma o nezavisnosti održanog 21. maja

2006. godine. Vrijeme takozvane uprave Mila i Momira nad Crnom Gorom od devedesetih pa sve do samog kraja 1997. godine, to jest vrijeme slijepe vjernosti pretežnog dijela crnogorskog građanstva fašistoidnom Miloševićevom projektu navodnog očuvanja Jugoslavije, i pored jasnih i sve vidljivijih znakova crnogorskog otpora od kraja vijeka i početka novog milenijuma, nije za srpske nacionalističke krugove, odnosno vlast u Beogradu, djelovao dovoljno ubjedljivo. Izvjesnoj uspavanosti godinama ispoljavane rušilačke energije Miloševićevskog režima prema Crnoj Gori značajno je, možda čak i presudno, doprinijelo uvjeravanje Beograda od strane crnogorskih novokomponovanih Srba i njihovih tada rastućih političkih partija da referendum nema baš nikakve šanse za uspjeh.

Pobjeda pristalica državne samostalnosti Crne Gore na referendumu 2006. godine, bez obzira na istovremeno referendumsko sticanje nezavisnog statusa države Srbije, doživljena je u Beogradu kao trajni srpski nacionalnodržavni poraz i opšti znak za anticnogorsku uzbunu svih raspoloživih snaga srpske nacionalističke destrukcije, obilno potvrđenih u tek završenom ratu za navodni spas zajedničke države. Crna Gora se jednostavno suočila sa gotovo ukupnom količinom nedovoljno realizovanog gnjeva srpskih nacionalista zbog proteklih srpskih izgubljenih ratova i teritorija, suočila se sa srpskom enormnom zavidljivošću, posebno na Crnu Goru, da ne govorimo o povrijeđenoj tradicionalnoj srpskoj predstavi o sopstvenoj veličini.

Tek je tada postalo bolno uočljivo koliko je Srbija, gajeći visoku predstavu o svome značaju i navodnoj istorijskoj ulozi, autoritet u svojim očima zasnivala, između ostalog, i na podrazumijevajućim crnogorskim vrijednostima koje je tretirala kao svoje nesporno vlasništvo. Protivu tolikog stepena osvetničkog bijesa zbog referendumom stečene crnogorske nezavisnosti i tolike zavidljivosti (da li reći i mržnje?) Crna Gora je, uz svoje tek stvarane i stvorene slabšašne odbrambene institucije, uspijevala da se koliko-toliko odupire i odupre

svojim nešoviniškim tradicionalnim građanskim, multikulturnim i antiklerikalnim bićem, koje će, upravo zbog takvih svojih svojstava, brzo biti napadnuto iz svih srpskih nacionalističkih busija i koterija, a posebno otvoreno napašće ga Srpska pravoslavna crkva.

Najveći dio tekstova zastupljenih u ovoj knjizi, koji su nastajali tokom više od tri decenije – od 2000. do 2022. godine – odnosi se upravo na postreferendumsko vrijeme, koje je ispunjeno brutalnim asimilacionim jurišima na građansko, istorijsko i državno biće Crne Gore, nacionalni i kulturni identitet Crnogoraca, čak sve do posljednjih poznatih ostataka crnogorske tradicije i kulturne baštine. Crnogorska ne baš uvijek realna nadanja u pomoć međunarodne zajednice, posebno Evropske unije, nerijetko su – posebno zbog evropskog višedecenijskog favorizovanja Srbije kako u jugoslovenskim ratovima devedesetih tako i u poslijeratno vrijeme – nailazila na hladnu reakciju i obeshrabrujuće ignoriranje.

Ako se nabrojanim komplikovanim međusobnim odnosima dviju “bratskih” nekadašnjih republika iz sastava bivše zajedničke domovine, a danas suverenih država, doda otvoreni interes Moskve da, preko posebno za to zainteresovane i pogodne Srbije te raspoložive Srpske pravoslavne crkve, do kraja obesmisli i destruiira Crnu Goru te da spriječi njen ulazak u NATO alijansu i njeno odlučno okretanje Zapadu – onda je, po skromnom uvjerenju autora ovih redova, današnji dramatični položaj male Crne Gore više nego jasan.

U dijelu tekstova uvrštenih u ovu knjigu neizbježno je sadržana i geneza srpsko-crnogorskih odnosa u vrijeme socijalizma (od kraja 1945. do januara 1989. godine), a donekle i znatno ranijih. Tekstovi su izabrani iz velikog korpusa publicističkih tekstova od više hiljada stranica u kojima sam se još od početka devedesetih godina prošlog vijeka u kontinuitetu radikalno suprotstavljao Miloševićevom hegemonističkom projektu i dosljedno zalagao za stvaranje nezavisne države Crne Gore i afirmaciju modernog građanskog društva u njoj.

Dio tih ranijih tekstova objelodanjen je u mojoj knjizi *Riječ protiv* (2005). Za ovu sam se knjigu odlučio da u nju uvrstim svoje novije tekstove, poslije 2005, a prvenstveno one najnovije iz aktuelnog kriznog razdoblja (2020-2022), s uvjerenjem da će u njima čitalac naći autentično svjedočanstvo mojih analitičkih nastojanja i vrijednosnih opredjeljenja u borbi u kojoj je u igri i sama opstojnost naše domovine.

Valjalo bi na kraju ovog uvoda možda samo pomenuti činjenicu da neuspjeli ruski državni udar na Crnu Goru 2016. godine nikad nije prestajao. Danas su njegovi unutrašnji i spoljni sudionici znatno jači i aktivniji.